

درآمدی بر پارادایم‌ها و ابزارهای سنجش کیفیت زندگی جنسی

با مقدمه‌ای از دکتر عفت‌السادات مرقاتی خویی
(دکتری تخصصی رفتارشناسی جنسی)

نگارندگان

دکتر راضیه معصومی

(فوق دکتری ارتقای سلامت جنسی)

دکتر می‌نور لمیعیان

(عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس)

دکتر علی منتظری

(عضو گروه سلامت روان مرکز تحقیقات سنجش سلامت، پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی)

دکتر ابراهیم حاجی زاده

(عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس)

انتشارات مشق شب

۱۳۹۳

عنوان و نام پدیدآور : درآمدی بر نظریه‌ها و ابزارهای سنجش کیفیت زندگی جنسی /
گردآوری و تالیف راضیه معصومی... [و دیگران].
مشخصات نشر : تهران: مشق شب، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری : ۸۴ص.؛ مصور، جدول.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۵۲-۰۷-۹ : ۱۱۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی : فیا
یادداشت : گردآوری و تالیف راضیه معصومی، می‌نور لمیعیان،
علی منتظری، ابراهیم حاجی‌زاده.
موضوع : امور جنسی
موضوع : زنانشویی -- مسائل جنسی
موضوع : رفتار جنسی
موضوع : کیفیت زندگی - اندازه‌گیری
موضوع : رضایت خاطر
شناسه افزوده : معصومی، راضیه، ۱۳۴۳ -
رده بندی کنگره : ۱۳۹۲ HQ۲۱/د۳۶
رده بندی دیویی : ۶۱۳/۹۶
شماره کتابشناسی ملی : ۲۴۰۵۹۷۷

مؤسسه انتشاراتی مشق شب

تدوین و گردآوری: دکتر راضیه معصومی، دکتر می‌نور لمیعیان دکتر علی منتظری، دکتر ابراهیم حاجی زاده
نام کتاب: درآمدی بر پارادایم‌ها و ابزارهای سنجش کیفیت زندگی جنسی
نظارت بر امور اجرایی: رضا هوشمند
صفحه آرائی و طرح جلد: سارا مقدم
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ: اول/ ۹۳/
چاپ: مشق شب
قیمت: ۱۱۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۵۲-۰۷-۹

نشانی مرکز نشر و پخش: تهران، میدان انقلاب، ابتدای
خیابان قدس، ساختمان آنا تول فرانس (شماره ۳) واحد ۱۱
تلفن تماس: ۱۷-۶۶۹۶۲۵۱۶ -۶۶۴۸۸۸۲۰ نمابر:

www.mashgheshabpub.ir
mashgheshab84@gmail.com

بخش اول: نظریه‌های ماکم بر کیفیت زندگی جنسی

۱۲

فصل اول: کلیات

۱۲

تعریف مفهوم کیفیت زندگی جنسی

۱۳

اهمیت کیفیت زندگی جنسی

۱۶

مروری بر مفاهیم

۲۱

فصل دوم: نظریه‌های مرتبط با کیفیت زندگی جنسی

۲۱

رویکرد زیستی

۲۶

چرخه پاسخ جنسی مسترز و جانسون

۲۹

مدل پاسخ جنسی کاپلان

۳۰

مدل پاسخ جنسی وایل و براش مک گریر

۳۲

مدل ESP رید

۳۳	مدل پاسخ جنسی زنان بیسون
۳۴	رویکرد روانشناختی
۳۶	رویکرد ساختارگرایی اجتماعی
۳۷	رویکرد زیستی-روانی-اجتماعی
۳۸	رویکرد مبتنی بر جنسیت
بخش دوم: سنجش مفهوم کیفیت زندگی جنسی	
۴۴	فصل سوم: رویکردهای طراحی پرسشنامه‌های سنجش کیفیت زندگی جنسی
۴۴	انواع رویکردهای طراحی پرسشنامه
۴۸	روانسنجی پرسشنامه
۵۶	فصل چهارم: معرفی پرسشنامه‌های متداول سنجش کیفیت زندگی جنسی
۵۷	معرفی پرسشنامه‌های مشترک در هر دو جنسیت
۵۹	معرفی پرسشنامه‌های اختصاصی زنان
۶۳	معرفی پرسشنامه‌های سنجش رضایتمندی جنسی
۶۳	معرفی پرسشنامه‌های اختصاصی مردان
۶۵	تعریف مفهوم رضایتمندی جنسی
۷۲	جمع‌بندی
۷۳	فهرست منابع

استفاده از ابزار آگاهی و دانش، چراغی فراراه رشد، توسعه و رسیدن به خاستگاه متعالی انسانی، مذهبی و اجتماعی است.

اگر جامعه را مجموعه‌هایی از افراد بدانیم که با نظامات، سنن، آداب و قوانین خاص به یکدیگر پیوند خورده و زندگی جمعی را شکل داده‌اند؛ سازوکار برخورداری از موهبت جامعه‌ای سالم، پیشرو و سازگار با خاستگاه انسان متعالی را مدیون دانش، آگاهی و برخورداری از علم روز و بکارگیری مفید آن توسط متخصصان و پژوهندگان هستیم.

دانش و معرفتی که از آن نام یاد کردیم، عامل تولید و ساماندهی یافته‌هایی پیرامون جهان هستی است. در واقع دانش، حقیقتی را که پیش روی ماست مفهومی می‌سازد و به بیانی، تحقق آن معرفت را میسر می‌سازد. بر این سیاق، "درآمدی بر پارادایم‌ها و ابزارهای سنجش کیفیت زندگی جنسی" ابزاری است که با تکیه بر دانش و معرفت نویسندگان و پژوهشگران خوش فکر و صاحب‌نام این کتاب، سرکار خانم‌ها دکتر راضیه معصومی، دکتر می‌نور لمیعیان و جناب آقایان دکتر علی منتظری و دکتر ابراهیم حاجی‌زاده، می‌کوشد نقشه راهی باشد در مسیر تعالی و رشد خانواده و تحکیم روابط همسران و همچنین تصحیح روابطی که به جهت عدم آگاهی افراد، دچار اختلال شده است.

اینگونه است که با اهتمام و پرداختن به آن، از جامعه‌ای کوچکتر به نام خانواده به سمت جامعه بزرگ انسانی با افرادی دارای سلامت رفتاری، ارتباطی و اخلاقی خواهیم رسید.

از آنجا که کتاب درآمدی بر پارادایم‌ها و ابزارهای سنجش کیفیت زندگی جنسی، جزو نخستین پژوهش‌های دانش‌بنیان این حوزه در کشورمان است؛ مؤسسه انتشاراتی مشق شب با کمال افتخار و امتنان به جهت همسویی با قلم و اندیشه فرزندان این مرز و بوم، متولی انتشار آن شد.

امضای سرکار خانم دکتر عفت‌السادات مرقاتی خویی در ذیل مقدمه‌شان، نشان از همسویی و همراهی اندیشه، علم و پژوهش نام‌آشنایان و صاحبان اندیشه در این عرصه داشته و دارد و در سایه این موهبت امیدواریم نقش و وظیفه شغلی و اخلاقی خود را نسبت به ترویج علم و دانش به‌جا آورده باشیم.

باشد که اساتید، دانشجویان و پژوهشگران این حوزه با مطالعه و بهره‌برداری از مطالب آن و ترویج علم خود، ما را در برخورداری از جامعه‌ای سالم و برخوردار از موهبت استحکام بنیان خانواده یاری رسانند.

«مقاله»

زوج جوانی از من پرسیدند: «چگونه تعاملات جنسی را در زندگی زناشویی بهتر کنیم؟» پاسخ دادم: «تعامل و رابطه جنسی بین شما باید زمانی شکل بگیرد که احساس نیاز به در کنار هم بودن را داشته باشید؛ احساس نیاز به لذت بردن از یکدیگر را داشته باشید؛ نیاز به تقویت دلبستگی و همبستگی در زندگی زناشویی را پیدا کنید.»

کیفیت تعاملات و رفتارهای جنسی نخستین مقوله‌ای است که در پیوند ازدواج بین زن و مرد اهمیت پیدا می‌کند اما آخرین موضوعی است که به آن پرداخته می‌شود. در مراسم پیش از ازدواج، بسیاری از مسائل ازدواج بررسی و برای آنها برنامه‌ریزی می‌شود اما زوجین بندرت به شیوه و الگوهای زندگی جنسی خود می‌پردازند. شاید آنها رفتارهای جنسی را به دید رفتاری فطری می‌نگرند؛ برخی آن را وظیفه‌ای اجتناب ناپذیر در مقابل همسر می‌انگارند؛ بعضی دیگر تعامل جنسی بین زوجین را الگویی واحد و مشابه دیگر زوجین می‌شناسند. همه این زوجها بر باوری نادرستند! رفتارها و تعاملات جنسی امری فراگرفتنی هستند، زوجی از زندگی جنسی خود لذت خواهند برد که این رفتارها را در بستری از صمیمت، علاقه، محبت و عشق تمرین کنند و فرا بگیرند. رفتار جنسی هر کدام از زوجین بدنبال قابلیت، ظرفیت و انگیزش‌های جنسی فردی شکل می‌گیرد که محصول آن لذت بردن از ازدواج و روابط بین فردی در زندگی زناشویی است نه برای ادای وظیفه زناشویی! که در این صورت نوآوری جنسی زن و یا مرد در ازدواج مختل و بعد از گذر سالیان، تعاملات جنسی به رفتاری یکنواخت، قابل پیش‌بینی و عاری از لذت تبدیل خواهد شد. رفتارهای جنسی امری وابسته به نوآوری و ابتکار زن و شوهر و به عبارت دیگر منحصر به زوج است. تقلید از الگوهای جنسی دیگران و یا الگوهای سنتی، نوآوری و ابتکار جنسی زوج را مختل کرده و کیفیت زندگی جنسی آنها را کاهش می‌دهد. ابتکار جنسی زوجین در فضایی شاد، صمیمی و رمانتیک متبلور می‌گردد که نتیجه آن زندگی زناشویی خوشایند، لذت بخش و رضایت بخش خواهد بود.

دکتر عفت السادات مرقاتی خویی
دکتری تخصصی رفتارشناسی جنسی

خانواده یکی از کانون‌های بنیادین هر جامعه است. عوامل متعددی در سلامت و ثبات خانواده نقش دارند که از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به کیفیت زندگی جنسی زوج اشاره نمود. روابط جنسی در صورتی که مسئولانه، در چهارچوب خانواده و برطرف کننده نیازهای جنسی و عاطفی زوج باشد سهم موثری در دوام و قوام خانواده داشته و مانع از فروپاشی این نهاد مقدس می‌شود. برخورداری از سطح مطلوبی از کیفیت زندگی جنسی به دبستگی بیشتر زوج می‌انجامد، حفظ و ارتقای سلامت جسمی و روانی آنها را به دنبال خواهد داشت و افزون بر این با ایجاد آرامش فکری و روانی و نیز کاهش اختلافات و منازعات خانوادگی در تربیت صحیح فرزندان نیز نقش بسزایی خواهد داشت. به عبارت دیگر، کیفیت زندگی جنسی مطلوب ضامن خانواده سالم بوده و خانواده سالم نیز ضمانتی برای داشتن جامعه‌ای سالم است. همچنین، این بعد از زندگی رابطه تنگاتنگی با سلامت باروری دارد و بروز مشکلات جنسی میان یک زوج، سلامت کل خانواده را به خطر می‌اندازد. سطح نامطلوب کیفیت زندگی جنسی هم برای خود فرد عوارضی نظیر افسردگی، اضطراب، کاهش اعتماد به نفس و انزوا را به همراه دارد و هم باعث بروز مشکل در حوزه روابط خانوادگی می‌شود که در نهایت ممکن است به طلاق عاطفی یا حقوقی ختم شود. از اینرو، پرداختن به کیفیت زندگی جنسی یکی از ضروریات حوزه سلامت جنسی و باروری است که دایره تاثیر آن علاوه بر تامین ابعاد فردی سلامت، تا تقویت و استحکام حیطه‌های بین فردی، خانوادگی و اجتماعی نیز گسترده است.

کتابی که در پیش رو دارید، حاصل بخشی از رساله دکتری تخصصی بهداشت باروری است که با هدف طراحی و روانسنجی ابزار سنجش کیفیت زندگی جنسی ویژه زنان ایرانی در دانشگاه تربیت مدرس در سال ۱۳۹۲ انجام شده است. گروه مولفین بر خود لازم می‌دانند از حمایت‌های مادی و معنوی دانشگاه تربیت مدرس و نیز از اساتید بزرگوار و ارجمند جناب آقای دکتر فضل‌اله احمدی و جناب آقای دکتر عیسی محمدی جهت راهنمایی در بهبود انجام این پژوهش تشکر نمایند. از جناب آقای مهندس حمید رضا جمادی که ویرایش ادبی این متن را بر عهده داشتند و همچنین از جناب آقای رضا هوشمند مدیر مسئول انتشارات مشق شب که با نگاه ژرف علمی خود از جمله مشوقان انتشار این اثر بودند و نیز سایر همکاران محترم ایشان، صمیمانه قدردانی می‌شود.

از آنجایی که این نگارش را می‌توان از نخستین آثار حوزه سلامت جنسی به زبان فارسی دانست، از اینرو، خالی از کاستی نخواهد بود. لذا انتقادات و پیشنهادات خوانندگان محترم جهت هر چه بهتر شدن این اثر موجب امتنان خواهد بود. امید آنکه این کتاب فتح بابی جهت تحقیقات و تالیفات بیشتر در این حوزه شود تا روزی شاهد حل معضلات حوزه سلامت جنسی در کشور عزیزمان باشیم.

گروه مولفین